

Kultursöndag

Fem favoriter. v 3

Bäst just nu enligt DN:s Hanna Fahl.

1 Tv-serie "Portlandia"

TNT 7 i februari.

Fans av riot grrrl-indie känner kanske Carrie Brownstein som sångerska i bandet Sleater-Kinney, med storhetsperiod under senare hälften av 1990-talet. Att hon är ett komiskt geni visste nog däremot få innan hon skapade tv-serien "Portlandia" tillsammans med "Saturday night live"-komikern Fred Armisen. Serien bygger på korta sketcher med återkommande karaktärer, och utspelar sig i den amerikanska hippieliberalismens näste Portland, Oregon. Förutom Armisen och Brownsteins extremt träffsäkra parodier på cykelfanatiker, närodlatextremister och innehavare av feministiska bokbutiker dyker gäststjärnor som Steve Buscemi och Aimee Mann upp. Nästa säsong börjar på TNT7 i februari, och enligt uppgift ska den forne Smithsgitarristen Johnny Marr ha en roll.

2 Podcast Obiter Dictum om singulariteten

odpod.se

Sveriges bästa podcast Obiter Dictum handlar om allt som gör livet värt att leva: teknik, populärkultur och domedagsromantik. Strax innan jul avslutades höstsäsongen med ett specialavsnitt där programledarna Billy Rimgard och Tobias Norström på ett föredömligt flyhänt och roligt sätt förklarade och diskuterade "singulariteten", alltså det ögonblick i den eskalerande tekniska utvecklingen då vissa forskare tror att allt kommer att gå åt helvete. Fantastisk radio.

3 Musikvideo Sebastien Tellier "Pépite bleu"

Frankrikes flottigaste hårman har startat en new age-kult som tillber den kosmiska färgen blå. Eller liknande. Det är lite svårbegripligt, hela konceptet kring hans nya album, men videon till "Pépite bleu" är åtminstone en fantastisk blandning av gregoriansk munksång och "E.T."

4 Mobilspel "Infinity blade 2"

En surrealistiskt repetitiv berättelse, oändliga mängder monster att besegra, fantastisk grafik och exakt lagom komplicerade spelkontroller. "Infinity blade 2" är kanske det mest välgjorda iPhonespel jag sett. Dessutom slåss man med det bästa och ovedersägligt tuffaste av spelvapen: svärd.

5 Tv-serie "Fringe"

Kanal 5

Att Kanal 5 sänder säsong fyra av "Fringe" på skiftande tid "sena fredagskvällar" är skamligt. "Fringe" är en av de mest välspelade och välskrivna konceptuella sci-fi-serierna som gjorts det senaste decenniet, och förtjänar bättre. Handlingen kretsar kring två parallella universum, och en utredningsgrupp som tar sig an mystiska fall. Men allt eftersom serien utvecklats har den blivit allt mindre en "Arkiv X"-kopia, och mer av ett komplext världbygge. Och Walter Bishop är, i hård konkurrens med "Homelands" Carrie Mathison, den mest sympatiska fiktiva psykosdrabbade karaktären i tv just nu.

Varje vecka väljer en av DN Kulturs medarbetare ut fem favoriter ur det aktuella kulturutbudet. Nästa vecka skriver Åsa Beckman på den här platsen.

Nätradio. Sänder nischad musik via webben

Webbradio tar över de smala genrerna

I skuggan av de stora radiokanalerna frodas nätträdion. På små radiostationer som Gimme Indie, Dansbandsdax och NE Radio kan man höra musik dygnet runt, och trots konkurrens från Spotify och andra musiksajter växer lyssnandet.

● Det är onsdag eftermiddag i januari och Tommy Ericsson är på Rival i Stockholm för att kolla läget. Om ett par veckor ska han livesända en konsert med Anna Ternheim härifrån, direkt ut till sina lyssnare på webbradiostationen Gimme Indie, och om en liten stund ska han träffa konsertarrangörerna för att gå igenom de tekniska detaljerna. Egentligen är det inte mycket som krävs. En dator, en internetuppkoppling, sladdar rakt in i mixerbordet och ett par extra mikrofoner för publikljud. Det är stor skillnad mot när Sveriges Radio spelar in konserter, berättar han och skrattar.

– Det är roligt när vi är på samma ställen, och de har varit där hela dagen och dragit kablar – så kommer jag och promenerar in med min bruna portfölj där jag har allt som behövs. Deras inspelningar är ju ofta vassare. Men ibland är mina bättre, kan jag tycka, just för att de är live, säger Tommy Ericsson.

Gimme Indie har funnits i snart fyra år, och Tommy Ericsson driver kanalen helt själv. Större delen av tiden snurrar låtar han valt och spelat ut enligt klassiskt radiomaner med a-lista för de mest frekventa, men ett par gånger i månaden direktsänder han från olika spelställen. Sammanlagt finns över hundra konserter i sajten arkiv.

– En gång förmedlade jag till och med en låtönskning från en lyssnare till bandet på scenen. Det var när Ólafur Arnalds spelade på

Dramaten, och ingen vågade önska när hon frågade. "Vi har faktiskt en önskning från Japan", sade jag, och efter låten hälsade jag att en tysk person tyckte att det var "fucking awesome". Det lilla rummet på Dramaten blev globalt!

Gimme Indie är en av ett antal små svenska webbradiokanaler som sänder dygnet runt. De flesta är inriktade på musik, och vissa är hopbyggda med internetforum. Dansbandsdax, till exempel, bygger helt på lyssnarnas låtönskningsar och har en väldigt aktiv sajt där lyssnarna diskuterar med varandra och skickar musikaliska hälsningar. Vissa har till och med blivit kära och gift sig via sajten, berättar grundaren Niklas Håkansson. Han har drivit Dansbandsdax i fem år, parallellt med sitt vanliga jobb som närradio-programledare och tv-producent.

– Dansbandslyssnarna är en väl-

Foto: Alamy

En gång förmedlade jag till och med en låtönskning från en lyssnare till bandet på scenen.

Tommy Ericsson

digt tacksam publik, de uppskattar verkligen det lilla. Man behöver inte göra någon överdådig sajt. Folk vill höra sina favoritlåtar, det är det som går hem, vi behöver ingen supermorgonshow, säger Niklas Håkansson.

En annan musikkanal är NE Radio, som också funnits i fem år. Här sänds techno, house och trance. Kanalen grundades av Max Sjöstrand, och efter en blygsam start hörde fler och fler av sig och ville göra sina egna radioprogram och mixar – vissa programledda, andra renodlade musiksjok. I dag sänds sammanlagt femtio olika shower i tre kanaler.

– Den genren av techno, "handz up" som vi kallar den, var väldigt inne just då. Vi ville göra något eget, och det var inte så många som sysslade med just det, säger Max Sjöstrand.

Ingen av de här kanalerna kan tävla med de etablerade radiostationerna i lyssnarsiffror, men alla tre säger att lyssnandet ökar stadigt. Dansbandsdax brukar ha ungefär tusen samtidiga lyssnare under dagtid, Gimme Indie har 20 000 lyssnare per månad, och NE Radio registrerar 360 000 lyssningar per månad. Gemensamt för kanalerna är att man riktat in sig på smala, specifika genrer. Musik som kanske inte hörs så mycket i det övriga radioutbudet, men som har hängivna fans som själva söker upp radiokanalerna. Tidigare hade även Sveriges Radio liknande satsningar, där P3 Rockster bara spelade rock och P3 Street spelade hiphop och urban musik. Men i våras lade SR ned flera av de här kanalerna, för att det inte var tillräckligt många som lyssnade.

– De som vill lyssna på nischad musik vill att den ska vara så nischad att den är helt individuell.

Fråga om språket. Är krusa och fjäska samma sak?

Varför försvinner 'att' efter 'kommer'?

Det verkar som om ni journalister inte kan styra hur rubriker och ingresser sätts. På DN:s första sida står det: "De kommer betyda mycket för Sverige", men längre ner och i artikeln: "De kommer att betyda..." Själv tycker jag att 'att' ska sättas ut.

Annika Rosén

Det tycker vi språkvårdare på DN också och kämpar för att behålla 'att' efter 'kommer' när detta står som hjälpverb framför ett annat verb för att bilda futurum. Fast med rubriksättare kan det vara svårt att slåss och ibland sätter vi kaffet i vrångstruppen när vi öppnar morgontidningen. Än så länge är dock 'kommer att' det mest förekommande i svenskt skriftspråk. Men den att-lösa varianten tränger in alltmer och Språkrådet menar

att den håller på att ta över. Detta kan bero på att 'komma', som är ett relativt ungt hjälpverb (från 1600-talet) och som ännu inte tappat sitt 'att', är påverkat av de äldre hjälpverben 'vilja', 'kunna' och 'ska' vilka redan tappat sina 'att'. Och även de andra hjälpverben 'fa', 'böra', 'måste' konstrueras ju utan 'att'. Så vi får se hur länge det futurala hjälpverbet 'kommer' kan få behålla sitt 'att'. Språket förändras ständigt och det som i

R&B-musikens matriark har tystnat

● De har ju varit så många, de där amerikanska r&b-rösterna som växte upp i gospelkyrkan och nästan utan undantag var fenomenala och nu i accelererande tempo lämnar oss. Etta James var speciell också i det sällskapet.

Hennes egentliga namn var James-etta Hawkins, artistnamnet var hen-

nes förnamn i tudelad form. Hennes historia är inte ovanlig, förutom att hon kom från Los Angeles snarare än någon sydstat. Men hennes röst var ren peppar. Kunde vitalisera allt.

Hon sjöng "Tell mama", "Something's got a hold on me". Snabba, klassiska soullåtar. Men också

storståtligt arrangerade ballader som "I'd rather go blind" och "At last", som närmast placerade henne bland jazzsångerskorna. Blev en brobyggare som lite för sällan fick erkännande för just det.

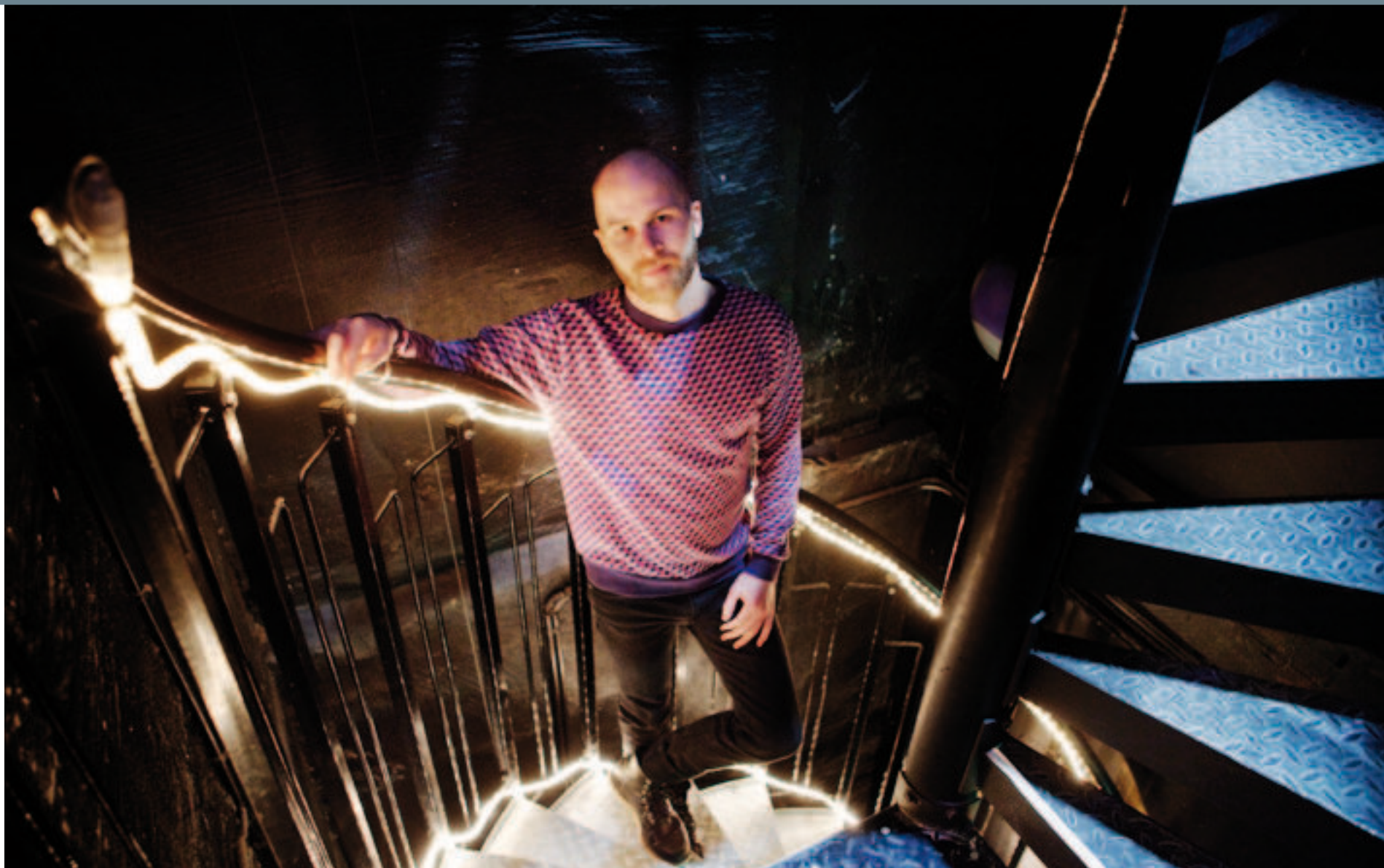
Listan på hennes priser och medaljer är lång. Hon blev sjuttiotre. Någon

hittade på hederstiteln r&b-musikens matriark åt henne, det var inte felfunnet.

Som av en händelse kom i går även dödsbeskedet för Johnny Otis, som ibland har kallats r&b-musikens gudfader. Han var den som upptäckte Etta James. Nils Hansson

Foto: Matt Styles

Tommy Ericsson driver webbradiokanalen Gimme Indie. "Att sända en konsert kan ta åtta timmar", säger han.

Foto: Nicklas Thegerström

För att kunna motsvara folks behov skulle vi behöva göra tusen webbradiokanaler, och det kan vi inte, säger Pia Kalischer som är musikchef på Sveriges Radio och ansvarig för musikwebbkanalerna.

När streamingtjänster som Spotify dök upp för några år sedan ifrågasatte många musikradions existensberättigande över huvudet taget. Varför skulle man vilja lyssna på blandad musik någon annan valt, när man har hela musikhistorien framför sig att välja själv ifrån, enligt eget tycke och smak? Men Tommy Ericsson på Gimme Indie tycker snarare att det är tvärtom. Behovet av ett urval är större än någonsin.

– I en tid där allt är tillgängligt blir filtret desto viktigare, och radio

kommer alltid att vara en viktig sådan aktör. Folk vet inte vad de ska välja. Det dyker upp fler och fler sajter som bara samlar spellistor för Spotify, och Spotify har själva startat en radiospelare, säger Tommy Ericsson.

Pia Kalischer på Sveriges Radio håller med och säger att deras egen satsning på musikwebbradio kanske inte var tillräckligt utarbetad för att fungera.

– När vi startade kanalerna drog vi i gång dem som speldosor, och det kanske inte räcker. För att webbradio ska fungera måste det vara något mer.

På Rival studerar Tommy Ericsson scenen, som just nu är full av rekvisita för en pjäs men snart ska hysa

Anna Ternheim och hennes band. Lite senare i vår ska han livesända franska bandet M83 också. Det är inte svårt att få tillstånd från banden, säger han, de gillar att han gör en icke-vinstdrivande kanal och säger nästan alltid ja. Nästan för ofta.

– Förra året hade jag som nyårslofte att lägga mindre tid på kanalen. Att sända en konsert kan ta åtta timmar, med soundcheck och väntetid. Jag säger till mig själv hela tiden att jag ska minska på det, men det är svårt när det hela tiden bokas bra artister! Jag har som motto att bara göra större livesändningar i år, säger Tommy Ericsson.

Hanna Fahl
hanna.fahl@dn.se

Vad är webbradio?

● **Traditionella radiokanaler** som Sveriges Radio, Mix Megapol och Rix FM sänder i FM-nätet, och de flesta FM-kanaler går numera också att lyssna på via internet. Men det finns också kanaler som sänds bara på nätet.

● **Sveriges Radio** har haft många olika kanaler som är unika för webben, men i våras lades flera av musikkanalerna som P3 Street och P3 Rockster ned. I dag har Sveriges Radio tio olika webbunika kanaler, bland annat Alltid Nyheter som startades i höstas.

● **Det finns också ett** antal mindre svenska nätkanaler, ofta drivna av en eller flera entusiaster ideellt, som sänder dygnet runt. Bland dem finns NE Radio som sänder techno, trance och house i tre olika kanaler, Gimme Indie som sänder indiepop och livekonserter, och Dansbandsdax och Dansbandskanalen som sänder dansbandsmusik.

● **Skillnaden mellan** webbradio och podcasts är att webbradio sänds direkt, medan podcasts är kortare program som laddas ned från nätet när man vill.

Vill du också ha svar på din språkfråga?

Mejla till DN:s språkvårdare på: sprakfragan@dn.se

dag känns fel kan i morgon anses rätt. Men som sagt, än så länge vill vi inte stöta oss med alla de läsare som förfäras över ett utelämnat litet 'att'.

Birgitta Brorström

Vad betyder vederläggning?

Vad gör man när man vederlägger något? Motbevisar eller bestyrker? S-Å Sv

Man "bevisar den fullständiga felaktigheten hos (utsaga eller resonemang)", enligt Plusordboken. Ordet kan användas även om person. Det kommer av tyska 'widerlegen', som betyder 'motbevisa'. Karlerik Nordqvist

Är krusa och fjäska samma sak?

Häromdagen fick jag syn på ett gammalt verktyg med vilket man förr brukade krusa banden på örngott. Då kom jag plötsligt att tänka på att man ju också kan krusa för någon! Hur har denna dubbla betydelse av ordet "krusa" uppstått?

Är att krusa och att fjäska exakt samma sak? Rolf Isenstein

Fornsvenska 'krusa', att göra något lockigt, krusigt, finns historiskt belagt sedan 1430 och kommer ursprungligen från lågtyska 'krusen'. Tidigt blev 'krusa' också synonymt med att utsmycka, pryda eller pynta något. Man använder 'krusa' i betydelsen visa överdriven och inställsam artighet, att fjäska, inga "raka rör" alltså utan "smyckat" tal för att komma på så god fot som möjligt med någon. Historiskt finns det belagt sedan 1731.

Inte alla gillar dock att krusa. Minns någon ännu Delsbostintan och hennes hälsingehistoria om den fattiga gumman som stal ved? Gummans svar till den bestulne bonden då han erbjöd sig att förse henne med ved gratis: "Jag stjal min ved och tar mitt straff så slipper jag krusa." Andrea Hahne

Utan krus.

Foto: Alamy